

Možná poněkud překvapivá zjištění týkající se aprobovanosti hudební a výtvarné výchovy v případě malých a neúplných škol je potřeba zasadit do kontextu výuky na 1. stupni základní školy, kde aprobovanost nemusí být nutně spojena s předmětovou specializací. Problémy s aprobovaností hudební a výtvarné výchovy jsou tak pozorovány především ve venkovských obcích dále od zázemí větších měst.

Školy deklarující svou kulturně-uměleckou profilaci vykazují lepší hodnoty v případě ukazatelů aprobovanosti výuky a nabídky nepovinných/volitelných kulturně-uměleckých aktivit školy, nikoli však již v dalších ukazatelích. Tato skutečnost je dána tím, že tyto školy vykazují značný rozptyl hodnot sledovaných ukazatelů a vedle skutečně profilovaných škol existují také školy, u nichž se kulturně-umělecká profilace jeví spíše deklaratorní. Hlavní rozdíly vzhledem k převažujícímu pedagogickému přístupu školy lze zaznamenat ve vyšší důležitosti, kterou ředitelé škol s alternativním pedagogickým přístupem přikládají vzdělávací oblasti Umění a kultura, a dále pak ve vyšší angažovanosti všech žáků školy na projektových dnech a školních akademiích/besídkách.

TABULKA 6 | Srovnání hodnocených ukazatelů vzdělávací oblasti Umění a kultura vzhledem ke sledovaným charakteristikám školy

Porovnání dvou typů charakteristiky školy: ● – významně lepší hodnota prvního z uvedených typů charakteristiky školy (95% interval spolehlivosti); ○ – nevýznamné rozdíly hodnot (95% interval spolehlivosti); ● – významně horší hodnota prvního z uvedených typů charakteristiky školy (95% interval spolehlivosti)

Srovnávané charakteristiky školy (tučně hodnota, k níž se vztahuje barva značky v buňce tabulky)	I	II	III	IV	V	VI	VII
obec školy – jádrové území vs. suburbium	○	○	●	●	●	●	○
obec školy – jádrové území vs. venkov	○	●	●	●	●	●	○
obec školy – suburbium vs. venkov	○	○	○	○	○	○	○
velká škola vs. středně velká škola	○	○	●	●	○	●	○
velká škola vs. malá škola	●	○	●	●	●	●	●
středně velká škola vs. malá škola	○	○	○	●	○	●	●
plně organizovaná škola vs. neúplná škola	●	●	●	●	●	●	●
umělecká profilace školy – ano vs. ne	○	●	○	●	●	○	○
převažující pedagogický přístup – běžný vs. alternativní	●	○	○	○	○	●	○

Pozn.: **I** – vnímaná důležitost vzdělávací oblasti Umění a kultura; **II** – aprobovanost výuky; **III** – materiální vybavenost; **IV** – nepovinná/volitelná kulturně-umělecká aktivita školy; **V** – nepovinná/volitelná hudební aktivita školy; **VI** – školní besídky a projektové dny s vysokou účastí žáků; **VII** – spolupráce s umělci a kulturně-uměleckými organizacemi.

Hodnocení krajských specifíků (bližší viz příloha č. 1) primárně ukazuje na významné vnitrokrajské rozdíly mezi školami, a proto jsou mezikrajské rozdíly vesměs nevýznamné. Přesto lze zaznamenat některé výjimky. Takto je pro Prahu charakteristická vyšší aprobovanost výuky hudební a výtvarné výchovy a rovněž širší nabídka dalších nepovinných či volitelných kulturně-uměleckých aktivit (např. kroužky, kulturně-umělecké útvary). Tato skutečnost, spolu s různorodostí nabídky, je zřejmě důvodem poněkud překvapivě deklarované nižší pravidelnosti spolupráce pražských škol s umělci a kulturně-uměleckými organizacemi, se kterou by ředitelé těchto škol byli také spokojeni. Účast žáků pražských škol na školních kulturně zaměřených akcích je přitom významně častější.

Podpora rozvoje žáků ve vzdělávací oblasti Umění a kultura se ve školách Moravskoslezského kraje vyznačuje lepší materiální vybaveností škol pro hudební a výtvarnou výchovu a širší nabídkou dalších nepovinných či volitelných kulturně-uměleckých aktivit (např. kroužky, kulturně-umělecké útvary). Tato skutečnost je srozumitelná v kontextu nižšího zastoupení malých škol ve struktuře škol Moravskoslezského kraje, a to rovněž ve vazbě na jeho sídelní strukturu charakteristickou vysokým počtem populačně velkých měst. Silné stránky Zlínského kraje jsou patrně jednak ve vyšší aprobovanosti výuky hudební a výtvarné výchovy a jednak v pravidelnosti spolupráce škol s umělci a kulturně-uměleckými organizacemi. Slabé stránky byly naopak identifikovány v případě škol Středočeského kraje, a to především při zajištění aprobovanosti hudební a výtvarné výchovy a také vzhledem k nabídce dalších nepovinných či volitelných kulturně-uměleckých aktivit (např. kroužky, kulturně-umělecké útvary). Druhá z uvedených slabých stránek byla identifikována také v případě škol Karlovarského kraje.

6.2 Učitelé hudební a výtvarné výchovy a žáci

Hodnocení typologických specifíků škol je v případě odpovědí učitelů hudební a výtvarné výchovy, respektive žáků založeno na šesti ukazatelích, které jsou přehledně uvedeny v tabulce č. 7. V případě učitelů je hodnocení navíc doplněno o posouzení rozdílů v odpovědích vzhledem k jejich věku¹⁸, v případě žáků jsou pak rozlišeny odpovědi žáků 1. a 2. stupně.

¹⁸ Takto byly rozlišeny tři skupiny učitelů: (a) učitelé s praxí 0–4 roky; (b) 5–20 let; a (c) více než 20 let.